

Z ZIVLJENJE IN SVET

T E D E N S K A R E V I J A

ŠTEV. 6.

KNJIGA 23.

(LETO XII)

V LJUBLJANI, 7. FEBRUARJA 1938

NOV FILMSKI OBRAZ: ANNI BEITZ TANANARIVQ

Ž I V A P E Č

PREBAVA — SKUPEK ZÁPLETENIH FUNKCIJ NASEGA TELESA

Avto, ki je še pravkar brezhibno funkcioniral, se počasi ustavlja, motor poka, deluje neredno in se slednjič ustavi. Z nejevoljnim obrazom izstopi voznik, zagrabi ročko ter se napoti k prvemu tanku: bencin je pošel, zato se je motor ustavil.

Tudi naš organizem je nekakšen motor, ki mu je neprestano potrebna »obratna snov«. Fiziologi govore o »izmeni obratne snovi«, kadar mislijo celotnost onih postopkov, pri katerih izgorevajo hranilne snovi, da se morejo proizvajati potrebne energije za nemoten potek življenjskih funkcij. Avtomobilski voznik stopi k tanku, da oskrbi svoj motor — in iz bistveno istega razloga sedemo mi za mizo k jedi. V obeh slučajih se »obratna snov« sprejme in izgori. Po pravici smemo imenovati naše telo kot »živo peč«, kajti tudi mi sežgemo neke snovi s pomočjo kisika v ogljikovo kislino in vodo. Pri tem delujejo peči našega organizma — stanice večinoma pod vodo, kajti v človeškem organizmu je skoraj 80% vode.

So ljudje, ki jim je mnogo do »jeđilne kulture«, so pa tudi taki, ki imajo dnevno prehrano zgolj za neogibno potrebo. Američani n. pr. pospravijo jed kolikor moči hitro v kratkih odmorih med delom. Američani, pa tudi Angleži, bolehalo pogosto na želodcu in prebavilih. Ali je to slučaj? Moderna znanost je dala prav onim, ki uživajo dobro in okusno pripravljene jedi, ker je dokazano, da take navidezne »vnanosti« odločilno vplivajo na mehanizem uživanja in prebave.

Kakor hitro sedemo za skrbno pripravljeno mizo, se začne razvijati cela vrsta kompliciranih funkcij za temeljito in smotno predelovanje jedi. Ta mehanizem začne delovati celo tedaj, če nam kdo opisuje obilnost posebno dobrih jedi. Zdravniki so ugotovili, da začne delovati prebavilni aparat, če poskusna oseba v hipnozi misli, da je pravkar užila posebno dobro hrano. Celó izločevanje želodčnih sokov se je dalo dokazati pri poskusnih osebah v hipnozi, čeprav v resnici niso zaužile ničesar!

Zvečenje in požiranje jedi povzročí tek, ki sili k izločevanju želodčnega soka. Istočasno začne delovati prvi prebavni sok: slina. Izločevanje želodčnega soka učinkuje kot neke vrste po-

TOLIKO ŽELEZA VSEBUJE ČLOVEŠKO TELO — železo učinkuje »katalitično«, to se pravi, da pospešuje izgorevanje hrane

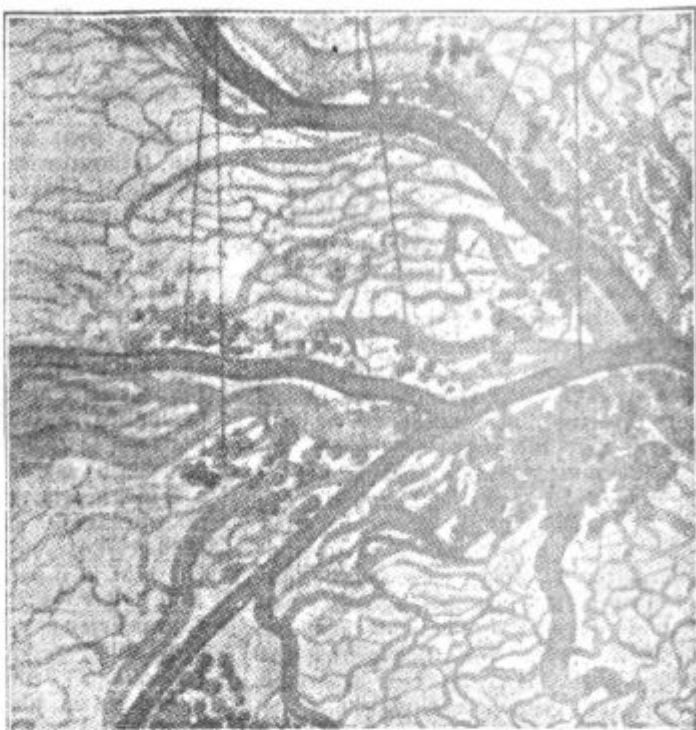
velje številnim drugim organom, ki so v zvezi s prebavo. Trebušna žleza silnavka izločuje svoje sokove, nakar sledi ojačen izliv žolčnega soka v črevo. Istočasno začne teči črevesni sok. v prebavnem kanalu pa se v vsej njegovi dolžini začne izločevati sluz, ki pospešuje prebavo. Signal »jed« spravi nemudoma v pogon ta mehanizem, pri katerem sodelujejo razne kemične snovi kakor hormoni, fermenti, soli, kisline i. dr.

Ko pride z zvečenjem zdrabljena in s slino razmočena hrana v želodec, se začne »izgorevanje«, med katerim s pomočjo tako imenovanih katalizatorjev sprejete sladkorne vrste, maščobe itd. oksidirajo ter se razkrajajo v vedno manjše delce. Pri tem dobljena energija — v obliki mehanične energije, toplote in električne energije v najmanjši izmeri — dobavlja pravo življenjsko silo, ki vzdržuje funkcije telesa in omogoča zgradbo novih celic. Lahko se reče, da je prehranjevalna energija ena izmed temeljnih izraznih oblik žive podstatí. Brez hrane ni življenja, vsaj ne trajnega, čeprav more organizem čudovito dolgo živeti od svojih »rezervnih zalog« (predvsem maščobe). Kadar so te rezerve izčrpane, se začne telo tako rekoč taliti in sicer po načelu čim daljše hranitve življenja. Najprej pridejo na vrsto mišice, nato bela krvna telesa, ki zavirajo bolezní. Za življenje brezpogojno važni organi kakor srce, možgani in ledvica ostanejo

celo ob smrti za lakoto do zadnjega skoraj nedotaknjeni.

Fiziološko povedano je življenje prehranjevalni proces. Ne glede na kisik proizvajajo organi drobna vse za organizem potrebne soke, toda z malo izjemami vedno le posredno. Tako se n. pr. beljak ne more uporabiti za zgradbo svoje lastne substance. Prebavna aparatúra ga predela, razcepi njegove molekule ter jih pretvori Črevesne sluznice sprejeto sprejeti vase šele popolnoma razrobilne živežne delce. Mnoge snovi so kakor znano »neprebavne«, druge so spet težko ali lahko prebavne, kar ve vsak, iz lastnega izkustva. Tudi tako imenovana »nasitljiva vrednost« posameznih jedi je zelo različna. Dokler želodec prebavlja, smo

siti. To je odvisno od tega, koliko časa ostanejo posamezne snovi v želodcu. Pri tem ne odločajo kalorije ali beljakovine v hrani, temveč množina želodčnega soka, ki jo sprožijo posamezne jedi. Visoko nasitljivo vrednost imajo meso in maščobe, dalje kakav, najmanj pa n. pr. juhe. Znanstveniki so sestavili kot najbolj nasitljivo jed: najprvo mesna juha,

»REZERVNE ZALOGE« NAŠEGA TELESA. Slika kaže nabiranje maščob v obliki majhnih kroglic v bližini velikih cel

potem meso s krompirjem ali kruhom, nato močnata jed.

Kaj naj torej jemo? Navadna mešana hrana, kakršno nam nudi »meščanska kuhinja«, ni na noben način tako nespačetna, kakor zatrjujejo fanatiki prehranjevalne reforme. V tako važnih rečeh, kakor je hrana, sledi človek pač svojemu zdravemu instinktu.

Po razpravi dr. H. Wolterecka —ta

BERNARDIN DE SAINT-PIERRE, SOUSTANOVITELJ BIOLOGIJE

Mesti Le Havre in Rouen sta o božiču proslavili rojstno dvestoletnico našega naslovnika, znanega predvsem po romančku Paul et Virginie, po katerem je V. Massé komponiral svoj istoimenski glasbeni umotvor. Vseučiliški prof. M. Souriau, ki je L. 1905 izdal dokončan življenjepis svojega ljubljenca, je v govoru poudaril, da je B. s svojo ljubeznijo do narode krepko vplival na poznejše romantike in da spada med početnike životoslova in biologije, vede, ki proučuje življenje organiziranih bitij.

Ta naslov si je zaslužil s štirimi snopiči Prirodnih študij (Études de la Nature)... Kratki roman Pavel in Virginija se vrši na nekem otoku v Indskem oceanu: otroka rasteta vkup, se pozneje zaljubita, dake se odpelje začasno k svojcem na Francoško.

Ob povratku pa tik pred obalo vihar prekuene ladjo in Virginija utone v pričo Paula, ki je prišel čakati izvoljenko. Sicer bi jo bilo otoli, pa se ni mogla odločiti: da bi se bila slekla. Zaročence kmalu od žalosti umre...

CHOPIN

Leopold Blumental je objavil knjigo »Chopin. Zyclorys twórcy i jego sztuka« (Životopis tvorca in njegova umetnost), kjer se oprira zertj na listine, pisma, dokazane glasbenikove izjave, opušča pa vsak »baje«. Ze v svoji franc. in nem. biografski velikega mojstra je uporablil to metodo, zdaj pa je zasledil še dokaj neobjavljenih vtov, vmes Chopinov dnevnik, Mickiewiczeva, Balzacova pisma, Sandova, Zaleskega itd. V faktilnu reproducirani dokumenti dajejo ljono opremljenemu delu poseben mlk. n. k.

S P O L N E Z A B L O D E

DR. FRAN GÖSTL, ŠEF-PRIMARIJ V POKOJU

Uvod

Ni še dolgo tega, ko se med Slovenci ni smelo razpravljati o stvareh, ki so v kakršnikoli zvezi s spolnim življenjem Saj je celo vsaka beseda o ljubezni — bodisi že tako idealni — izzivala v nekaterih krogih največje ogorčenje. Mož poštenjak, velik dobrotnik dijakov, kanonik Luka Jeran je v svoji »Zgodnji Danici« kar besnel zaradi »zaljubljenih kvant« v naši literaturi. In ni bil osamljen! Vemo, kako malo so upoštevali sodobniki veličastne Prešernove poezije, znana nam je žalostna usoda Levstikovih pesmi, znani so poskusi, da bi prav tako onemogočili Jenkove, vemo za obsodbe Borisa Mirana. In poznejša Cankarjeva »Erotika« je bila obsojena na grmado. Spominjamo se še Mahničeve obsodbe idealnega Simona Gregorčiča in drugih pohujšljivcev v našem slovstvu.

Da pri takih razmerah ni mogla priti na dan nobena objava dejanskega stanja v seksualnih ozirih, je umljivo. Ko je Trdina v »Slovanu« (1887) objavil v svojih »hrvaških spominih« zablode seksualnega življenja in njihove posledice med prebivalci v Slavoniji, je povzročil tako ogorčenje, da je moral »Slovan« obžalovati natis spisa ter prenehati z njegovim nadaljevanjem.

Ko je Mohorjeva družba napovedala prevod Kneippove knjige — ne le laški, temveč tudi povsem napačen opis funkcij človeških organov, bolezni in njih zdravljenja — sem v 1. številki »Vesne« temu ugovarjal in nasvetoval strokovna navodila za ohranitev zdravja ter pripomnil, da bi bilo treba opozoriti tudi na nevarnosti sifilitike, je ta opomba vzbudila tako v klerikalnem kakor v liberalnem taboru veliko ogorčenje. Zatrjevali so, da s to »gorostasno« zahtevo pohujšujem narod, češ da Slovenci sploh ne poznajo tega obolenja. Pri tem so pozabili, da je v ljubljanski bolnici desetletja obstojal poseben oddelek za spolne bolezni, ki je izkazoval veliko število bolnikov, dasi se je le nezaten del obolelih zdravil v bolnici. Drugi so se zdravili ambulantno pri zdravnikih, premožnejši pa so iz umevnih razlogov iskali pomoči v tujih mestih (Trst, Gradec, Duna). Pojasniti sem hotel

zadevo, toda noben list ni hotel sprejeti odgovora niti za plačilo v posebni prilogi. Odklonili so ga, ne da bi poznali njegovega besedila.

Take, sedanjemu rodu neverjetne in neumljive razmere so vladale pri nas — še proti koncu devetnajstega stoletja!

Nepričakovan dogodek pa je nena doma povzročil popoln preobrat Svetovno znana »rdeča brošura« knezoškofa Jegliča je dvignila v nasprotnem taboru — seveda največ iz strankarsko političnih razlogov — mnogo ogorčenja in klevetanja. Gotovo je upravičeno vprašanje, ali je bilo umestno, da je baš škof napisal in izdal brošuro. On sam je menda uvidel, da se je pre naglil, ker jo je pozneje, (ko je bila že razširjena v izvirniku in v raznih prevodih) vzel iz knjigotrštva. Vsekako je škof Jeglič, kateremu nihče ni mogel v moralnem oziru očitati najmanjšega pogreška, spisal knjižico z najboljšim namenom in ker je vedel, da je »nauk zakoncem« potreben, četudi se je njegovemu delcu tako glede oblike kakor deloma glede vsebine marsikaj oporekalo. Toda led je bil prebit. Prenehala je prejšnja ozkosrčnost in farizejska samohvala z »nepokvarjenim in moralnim slovenskim narodom, ki ne pozna greha in še manj spolnih obolenj ali celo zablod«. Nič več niso očitali onim, ki so izrekli kako besedo v pouk da pohujšujejo in kvarijo narod. Tovariš dr Demšar je brez ugovora, celo s pohvalo objavil knjigo o spolnih boleznih. V časopisih in na predavanjih so o teh tvarinah razpravljali brez vsakega ugovora *

V naših dneh je zadeven pouk mnogo bolj potreben nego je bil kedaj. Res je, da je bil naš narod pred vojno moralnejši in zdravejši od marsikaterega drugega, toda svetniške nedolžnosti nikakor ni imel. Med svetovno vojno in po njej pa so se razmere, žal, spremenile mnogo na slabše. To je splošno pri vseh narodih in tako je tudi pri nas. Ta pojav vzbuja povsod prizade-

* Obeta se celo v založbi Družbe sv. Mohorja knjiga dr. Breclja, ki bo razpravljala o spolnem življenju in o spolnih zablodah. Ured

vanje, da se doseže izboljšanje in da se narod moralno dvigne.

Ta smoter imajo tudi moja nadaljnja razmotrivanja s svojim vzgojnim in poučnim namenom. Ako je tu in tam potrebna odkrita beseda, gotovo ne bo v škodo, kajti »figovo pero«, ki več odkriva nego zakriva, ni umestno.

I

Pouk o spolnosti

Prej je veljalo načelo, naj ostane mladina kar moči dolgo časa povsem nepoučena o vseh stvareh, ki se tičejo spolnega življenja. Pozabljali so, da otrokom že zgodaj izgine vera, da njih bratci in sestrice priplavajo po vodi ali da jih prinaša štokrlja. Pozabljali so, da jim pride pouk dostikrat v zelo neprimerni obliki in besedi od nepoklicanih ljudi, od »prezrelih« součencev ali služabništva in da kmečki otroci na paši vidijo marsikaj, kar jih »pohujšuje.« Zato se je v novejšem času pojavila težnja, naj se otroci že prav zgodaj pouče v dostojni in primerni obliki o spolnosti tako pri živali kakor pri človeku. Nemci imajo že precejšnjo literaturo, ki daje navodila staršem in vzgojiteljem, kako naj to store, ne da bi najmanj žalili otroško sramežljivost. Saj imajo otroci dosti prilike, da slišijo celo v molitvah sicer jim nerazumljive besede in gotovo ne bodo utrpeli na vernosti in pobožnosti, ako jim te besede postanejo jasne. Povsem neumestno je, ako se poučuje celo v višjih razredih srednjih šol somatologija, ki je docela okrnjena. Figovo pero, ki naj zakriva, česar učiteljeva beseda ne sme povedati, budi le radovednost in draži domišljijo. Le redke so izjeme, da ostane dijak v teh skrivnostih nepoučen.

Prav tako so univerzitetni profesorji na Dunaju in po drugih nemških mestih že pred več leti nasvetovali pouk o spolnem udejstvovanju in o njegovih nevarnostih. Ta pouk naj bi se uvedel v najvišjem razredu srednjih in podobnih šol. Ta nasvet je narekovala skrb za mladino, kateri grozi večja nevarnost iz nevednosti nego iz poučenosti. Laže in uspešnejše se bo varovala in obravnavala skušnjav in zapeljivosti. Nevarnost, ki je ne poznamo nas prej zadene in ugonobi nego ona, ki nam je znana in se je zavedamo. To splošno pravilo velja tudi glede spolnega življenja. S tem seveda še ni rečeno, naj se mu vsak vda. Oni, ki živi med svetom krepostno ter se iz-

ogiblje skušnjav in zapeljivosti, ima gotovo večje zasluženje nego oni, ki se umakne za samostanske zidove, kjer ni grešnih priložnosti.

Velike vrednosti za življenje srednjega »grešnega sveta« je vzgoja. Razumni starši bodo pazili na to, da njih otrokom ne pride prezgodaj v roko kaka knjiga, ki jim lahko budi mesenost, kar je zlasti pri sodobnih publikacijah važno. Prav tako bodo skrbeli, da ne obiskujejo preveč opolzlih gledaliških in kinematografskih predstav. Pri teh sodbah naj jih vodi trezna premišljenost, ne slepi janzenizem. Dobro vzgojeni mladenič se bo izogibal vsega ne-moralnega mnogo laže nego sam sebi prepuščen slabič.

Ob tej priliki naj pripomnim, da se je življenje visokošolcev na Dunaju večkrat zlohotno slikalo v čim najtemnejši luči, češ da služijo le Bacchu in Veneri. Ako je to morda veljalo za kake posameznike, toda splošno je bilo zelo pretirano in se ne bi smelo generalizirati. Med visokoškolskim dijaštvom na Dunaju sem spoznal lepo število resnih, idealno mislečih mladih mož, ki so bili takrat, kakor tudi v poznejšem življenju neoporečni. Seveda pa so bile med njimi tudi garjeve ovce, ki so se rade baharile s svojimi seksualnimi doživetji, najbrže v mnogo večji meri nego je bilo v resnici. Isto velja glede dr. Tumovega mnenja, da so se slovenski dijaki udeleževali »dunajskega spolnega življenja«. Upam, da se mi ne bo štel v neskrupnost, ako izpovem o sebi, da me je obvaroval čut časti, kajti nečastno se mi je zdelo, da bi iskal za denar naslade, ki je obrtoma vsakomur na razpolago — in mislim, da nisem bil osamljen v takem mišljenju.

D A L J E

ŠANGHAJ — AZIJSKI NEW YORK

POGLED V ZASEDENI IN RAZDEJANI KITAJSKI BABILON

Sanghaj — mesto dolarjev in nebotičnikov Azije! Koliko grozotnih vesti smo zadnje čase čuli o njem, ko so ga pohlepni Japonci deloma razrušili. Vele mesto, ki je zrastle iz močvirnih tal ob ustju veletoke Jangtsekianga, ima v modernem svojem delu vrsto krasnih nebotičnikov,

boj s svojimi malimi rikšami. V krasnih avtomobilih se prevažajo bogati kitajski trgovci po širokih cestah. Spreddaj stojita po dva bela stražnika. z revolverji za pasom. Azija prevažava Evropo, Evropa straži Azijo...

V avtobusih in tramvajih se odražajo iznatrpne mešanice potnikov svetle

Pogled na pristanišče v ŠANGHAJU

palač, hotelov, bank in veletrgovin. Daleč naokrog, kamor seže oko, se pa izgubljajo osem strehe preprostih hišic in koč prevladujočega kitajskega življa.

V pristanu se zbira oboroženo in neoboroženo ladjevje Niponcev in mednarodnega sveta. Med zastavami vseh večjih držav ni več kitajskih barv. Zato se pa daleč gori, nad mogočnim vojnim brodogradilnim širnim morjem kitajskih čolnov Najrazličnejše oblike starih džunk, kljukonose ladje, ki bi delale čast Kolumbu, čakajo, da iztovorijo blago in pridelke iz notranjosti.

Kina, Evropa, Indija, Amerika — življenje vseh celin se še vedno steka v Sanghaju. Čudovita mešanica pešcev viti po ulicah, kuliji tekmujejo med se-

pleše lobanj budhističnih duhovnikov. Kljub zasedbi mesta prvi promet nezadržano dalje, izkušenemu očesu pa ne uide sovražen pogled, ki spremlja povsod sive uniforme Japoncev...

Na križpotju preži oklopni avtomobil. Rdeči in zeleni signali bliskajo iz njega. Na strehi stoji orjaški brahman s turbanom na glavi, drugod spet niponski stražnik v čeladi. Redarji vseh štirih celin vodijo promet po stranskih ulicah, vsepovsod je polno vojaštva. Velemestni trušč udarja iz babilonskega sveta na širokih ulicah globoko v zakotna predmestja, kjer žanje svobodna ljubezen svoje orgije Japonske geiše, Korejke, Rusinje in Čerkezke isčejo s poželjivimi očmi kalinov, na svetle

igralnic in kitajskih pušilnic opija požira množice ljudi iz ulic, kjer se tisoč gladnih brez zaslužka reže kozmopolitu — Sanghaju v obraz.

Sanghaj — mesto kitajskega trpljenja, edinstveni Babilon sveta. Kljub strahotam obleganja se je prebivalstvo naglo opomoglo. Življenje teče dalje in če bi hoteli povezati značilne posebnosti največjih mest na svetu, bi jih ne bilo dovolj za pravo obeležje Sanghaja.

— Sanghaj Kini, Sanghaj Kitajcem! Tako je odmevala do skrajnih beznic pesem kitajskih težakov, dokler se ni utihotalip v mesto rumeni vrag z onkraj morja. Kljub prekrasnim palačam

mednarodne koncesije, kljub še številnejši mešanici tujcev v Sanghaju, je ostal Kitajec prevladujoč činitelj. Polne so Kitajce vse čajarne, polni vsi lokali in hoteli do desetega nadstropja. Peščica tujcev in bataljoni Niponcev tonejo v morju kitajskih deklet, fantov in žena, ki se med hruščem topov po mestnem tlaku v polni meri zavedajo, da je Sanghaj samo eden, njihov. In v rendezvousu mednarodnega sveta okrog evropskih palač se svetlikajo v rumenem morju sprehajalcev skrivnostne oči, katerih razbereš globoko misel:

— Sanghaj je bil, je in bo kitajski!

—la

MEGLE NA OBNEBJU

IGNAC KOPRIVEC

Ze zopet sem zalotil svoje misli pri nji. Dopovedujem jim, da je brez pomena brodirati tja, zletavati v tiste čase ter razkrivati to, kar je bilo, in kar je mrtvo za zmerom, a misli so tako samovoljne, le tja želijo, kakor bi se navezale nánje silneje od mene samega, in bi ne mogle živeti brez nje. Lovim jih, jih zapiram v možganske celice, da bi jih navadil pokorščine, kakor hitro pa moja volja nekoliko popusti, jih že ni več, že so tam, kjer je ona, gledajo jo, nasmihajo se ji, ter jo vabijo iz tistih daljnih daljin, kakor bi bilo res mogoče preiti tako daljavo v enem samem stoletju.

Bog ve, kaj jim daje zagon? Kaj jih silii, da se je spominjajo še danes, ko pa se je v meni vse zánjo vendar že davno ohladilo? Davno, da Pogled mi že niti ne seže več v tisti čas, in niti pepela, ki ga je nekoč pustila v meni njena zgorela podoba, ni več v duši. Vse je šlo, se razkadilo in razgubilo, le njeno ime mi še včasih zleti skozi spomin, da me njegov hlad stresa, kakor bi se me dotaknila smrt...

Kaj pa, če se motim? Od kje pa tedaj izvira ta občutek hlada, ako v meni ni ostalo ničesar od nje? Zakaj pa mi druga imena ne dramijo podobnih občutkov, marveč gredo mimo mene, ne da bi se me dotaknila?

Da, motim se, motim se! Morda je vse še toplejše, kakor je bilo takrat. le tajim si, da bi mi ne bilo treba žalovati za njo. Žalovati, žalovati! Zánjo ne bom nikoli žaloval, ni vredna!...

Čemu sem se zdaj razburil? Misel na ljudi, ki mi ne pomenijo ničesar, ne nikoli ne razburja. Kaj pa, če jo še ljubim? Če so misli, ki zletavajo k nji, deca mojih čuvstev, katerih nočem poznati in priznati? Moj bog, kako je človeška narava čudna! Ne pusti si pogledati do dna, kakor bi bil človek nevreden gledati dno, kjer so biserne školjke in kristali.

Kaj je to? Kaj je zopet to?!

Ah, nič, nič novega! Pred spominom se mi je znova razgrnila tista noč, ko sem se seznanil z njo. Prav za prav ni bila noč, le večer, mrak, noč naju je zblížala; potegnila naju je vase, ali prehitro, prehitro, potem pa naju je razdružila, in še danes mi vznemirja dušo... Da, tako je! Zdaj nisem lagal, nisem se pretvarjal. Je, je še v meni, in morda ostane v meni ves čas. Le idite k nji, misli, obletavajte jo, in se naglejte, dovoljujem vam, toda nekoliko toplote prinesite od nje, zakaj v meni je mraz; hlad veje preko srca, da me njegova ostrina trese.

Ko bi lahko zletel z mislimi! Vprašal bi jo, če se še spominja onega večera. To edino vprašanje bi ji zastavil, zakaj v njem so zazpadena vsa moja čuvstva. Ona bi ga razumela, in morda bi bil zopet nagrajen z dotikom njenih ustnic, s toplim pogledom njenih oči. Ali kdo ve, kje je zdaj? Morda je že mrtva, morda jo je teh desetero let pritislilo pod peto življenja, ter jo strlo. Ko bi le bilo tako! Ko bi jo le, tedaj bi tudi jaz čakal mir.

Zdaj sem se izpovedal, čez uro mi

bo pa že morda žal, zatrjeval si bom, da v meni zánjo ni prostora, in verjel si bom, zakaj meja med prepričanjem in dvomom je tako blede, da se človek ne more opirati nanjo, danes je jačje prvo, jutri drugo. Ampak, da me je mogel pretresti en sam njen pogled! Da mi je vnel srce en sam dotik njene roke! Kako je to čudno! Če se spomnim vsega, se mi ne zdi verjetno, saj sem hodil teh deset let mimo stotih žena, ali srce mi ni zatrepalo, duša mi ni zapela. Bile so mi ženske, ona pa mi je bila več. Moje misli so jo dvignile gori do boga, kakor bi bila

del Njega, ali pa bi bila Bog ona. Nikoli več nisem imel podobnega občutka, in ne želim ga imeti, zakaj njegova ogromnost bi me danes morda zadušila.

Le kaj je tisto, kar vzdržuje v človeku iskrico, ki se ob nepričakovanem času razgovori v mogočno grmado, katere plameni sekajo po vsem telesu ter zasajajo svoje ognjene čekane v slednjo njegovo žilico? Kje je? Od kod prihaja? Kaj bi bilo, ko bi to izostalo? Da, kakšno bi bilo življenje brez ljubezni? Prostaško nemara, zakaj ljubezen dela ljudi plemenite, dramí v

TRIJE MUŠKETIRJI

ALEXANDRE DUMAS ST. © ILLUSTRIRAL NORRETRANDERS © PONATIS N° DOVOLJEN

V KRALJEVEM IMENU

Nekega dne, ko se je kralj na poti spet ustavil, da bi streljal srake, so stopili naši prijatelji v krčmo. Nenadno je pridiral po cesti iz La Rochellea neki jezdec, se ustavil pred vrati in naročil čašo vina. Med čakanjem je slučajno pogledal v izbo, kjer so sedeli naši prijatelji.

»Halo, d'Artagnan, ali ste vi notri?« je zaklical.

D'Artagnan je skočil pokonci, potegnil svoj meč in plapil proti vratom. Saj to je bil vendar njegov nasprotnik iz

Meungal. Toda neznanec to pot ni bežal, temveč je stopil s konja ter se približal d'Artagnanu.

»Tako, slednjič sem vas le dobil!« je rekel mladi mož vznemirjen. »To pot mi ne boste ušili!«

»Ne, gospod, to ni niti moj namen.« je odvrnil ta, »saj vas vendar iščem. Aretirani ste v kraljevem imenu!«

njih stremljenja, začrtuje smotre, najgloblji smoter pa je ona sama, lajša bedo, tolaži, osrečuje, in še toliko drugega. Menda je najvažnejši element življenja. Ali toliko ljudi je, ki niso nikoli ljubili, pa so srečni, ne pogrešajo je, in brez nje so si zastavili smotre. Strašno, strašno! Življenje je nerazumljivo! Za vsakogar ima nekaj; vsemu se prilagodi, in nikoli mu ni mogoče prodreti do jedra.

Da, nikoli! Ali bom morda jaz kdaj izvedel, čemu mi njena podoba vznemirja dušo že deset let? Ničesar nisem imel od nje. Tisti poljub v zimski no-

či ne more biti tako vezivo, da bi me navezalo nanjo za deset let? In kaj povzroča to hrepenenje, to strašno hrepenenje, ki vem, da je neizpolnjivo, da je blaznost? Um ve, srce pa ne more razumeti. Čemu se ne osredotoči na koga drugega? Zakaj koprnim prav po nji? Tisoče jih je, katerih telesa mi ugajajo, mi dramijo poželenje, ali srce ne hrepeni po njih, ne veseli se njihove podobe, kakor bi mrzilo vse razen nje.

Ah, dovolj, dovolj! Nikoli ne bom prodril do temelja.

Zdaj jo vidim jasno, jasneje od ka-

MEČ IN ČASTNA BESEDA

»Kaj pravite?« je rekel d'Artagnan.
»Pravim, da mi morate izročiti svoj meč in sicer brez odpora. To pot gre za vašo glavo, pravim.«

»Kdo pa ste?« je vprašal d'Artagnan.

»Jaz sem vitez Rochefortski,« je odgovoril neznanec. »Kardinalov konjušnik sem in imam ukaz, da vas privedem k njemu.«

»Mi smo baš na poti k Njegovi Eminenci, gospod vitez,« se je vmešal Athos, »in vi boste gotovo verjeli

d' Artagnanu, če vam obljubi, da gre takoj v La Rochelle.«

Vitez je videl, da sta pristopila Porthos in Aramis. Gotovo je uvidel, da je izročen štirim mušketirjem na milost in nemilost. Zato je rekel:

»Gospodje, če mi d'Artagnan izroči svoj meč in da častno besedo, se bom zadovoljil z vašo obljubo, da ga boste privedli v glavni stan Njegove Eminence.«

»Dobro,« je rekel d'Artagnan, dam častno besedo in tu je moj meč.«

dar koli v zadnjih letih: Mesec obli-
va zasneženo februarско noč, v Pavl-
čovi hiši plešejo. Pust nori, ter razli-
va svojo veselost med plesalce. Priple-
sala sva iz sobe v priklet, od tam pa
na prosto. Tiho in neopazno sva pobe-
gnila, in skrivnostno se nama je zdel ta
beg. Za vogalom hiše sva se ustavila.
Zame je takrat izginilo vse: svet, Bog,
— vse, le njo sem videl, in tresel sem
se pred ognjem, ki se je razgorel v me-
ni. Tedaj sva se poljubila, potem pa je
ona šla. — Od takrat je že deset let,
meni pa se zdi, da je bilo včeraj. Srce
jo čuti tako sveže, um pa jo pritiska
nazaj, daleč nazaj, da je časovna raz-
dalja med nama enaka stoletjem.

SLUH PRI ŽIVALIH

V našem obzorniku smo že ponovno raz-
pravljali o sluhu živali (n. pr. murnov in
rib) na temelju proučevanja raznih znan-
stvenikov. V naslednjem oddajamo nekaj
novih podatkov iz delovanja znanega mo-
nakovskega živaloslovca prof. dr. K.
Frischa.

Prof. Frisch, ki razlikuje že od leta 1912
sluh pri raznih živalih, je dokazal, da ribe
niso gluhe ampak da zelo dobro slišijo.
Trebja je razlikovati med živalmi, pri ka-
terih funkcionirata sluh in ravnovesje sku-
paj, in med živalmi, pri katerih sta ločena.
Za vretenčarje oziroma za ljudi velja pr-
vo, pri živalih nižje vrste, predvsem pa
pri ribah, sta ravnovesje in sluh ločena.
V svojem monakovskem inštitutu se bavi
dr. Frisch tudi s sluhom murnov, ki
imajo — kakor znano — svoj slušni organ
na nogi. Kar je naš slavni rojak dr. Ivan
Regen že pred mnogimi leti dokazal, to
je prof. Frisch končnoveljavno potrdil s
telefonskimi prenosi murnovega petja. (Gl.
Hugon Turk. Slovenski znanstvenik v tu-
jni Zis knj. IV, str. 744 in Živali, ki sede
na ušesih Zis knj. XX, str. 274 — Morda
se bo vendarle spoznala dr. Regenova srčna
želja, da bo njegovo življenjsko delo izda-
la Akademija znanosti in umetnosti v
Ljubljani.

Poskusi z dresiranimi psi so pokazali,
da sliši pes šum, ki ga sliši človek v dalja-
vi 4 m. že iz daljave 24 m. Tudi sluh žabe
je zdaj znanstveno dokazan. Dr. Frisch se
trenutno bavi s proučevanjem sluha pri
pticah, vendar zadevni izsledki še niso
končani. Monakovski učenjak se je poseb-
no proslavil s svojimi preiskavami sluha
pri ribah. V splošnem slišijo ribe skoraj
prav tako dobro kakor človek. —ax.

*Če se selite v leto, potem je samo pe-
deni čas. Če pogledamo spremembo reči,
potem je cela večnost.*

Plinij ml.

Zdaj je nisem videl že dolgo, dolgo,
in zdi se mi, da je ne želim videti. Le
včas, kadar se oblaki, ki zastirajo mo-
jo dušo razvlečejo, da posije vanjo
sončni žarek, tedaj zahrepenim po nji
ves, odkrito in hote. Takrat se mi ne
zdi nič nemogoče. — tedaj pa tudi ni-
česar ne očitam ne nji ne sebi, zakaj
takrat vidim pred seboj vso to nesmo-
trno smotrnost človeškega življenja,
ki vlačí ljudi, koder jih hoče, ne da bi
se ji lahko uprli ter živeli po lastni
volji, — ali to je malokdaj. Svetli tre-
nutki so v mojem življenju taka red-
kost, da od enega do drugega moj spo-
min skoraj ne seže.

DESCARTES NA DANSKEM

Danci so proslavili 300letnico, odkar je
Descartes (reči: dekárt) dal na svetlo Go-
vor o metodi (Discours de la Méthode), s
prevodom omenjenega spisa Oskrbela sta
ga Viggo Bröndal, naslednik Kristoffera
Nyropa na kodanjski univerzi (o Nyropovi
smrti je Zis poročal pred par leti) in Val-
demar Hansen, konservator Kraljevske knjiž-
nice, ki sta dolgo živela med Francozi. En
uvod je napisal Bröndal, da je svojim roja-
kom pokazal izredni pomen Descartesa, usta-
novitelja moderne filozofije. V nasprotju z
došedanjim mnenjem trdi, da D. ni povzro-
čil preloma s sholastiko, s katero je bil ves
prepojen. Hansenov predgovor preraša D.-
ovo bivanje na Danskem. Tja se je avtor
znamenite kritičice »Mislim, torej sem« (Co-
gito, ergo sum) spustil 29. aprila 1619, da bi
v Kodanju zbral podatkov o danskem zve-
zdoznancu Tycho Braheju, kakor je hotel
potovati tudi v Prago, da bi videl njegove
instrumente.

Čeprav Danci niso posebni misleci. De-
scartes ondi vendar ni ostal brez vpliva.
Ta se razodeva vsaj v metodi. Pri slavnem
anatomu Stenonu se je pokazal v osupljivi
obliki: izpreobrnil ga je h katoličanstvu.
A. D.

»LJUDSKA SODBA« V AMERIKI

Lani je doseglo linčanje v Zedinjenih dr-
žavah najnižje število po ameriški držav-
ljanski vojni. Linčali so namreč »samo« se-
dem zamorcev. L. 1935. je bilo 19 linčanj,
v prejšnjih letih pa povprečno 200. Zamorska
univerza v Tuslegenu registrira že
55 let vsako linčanje. V teh letih je zahte-
valo linčanje 4672 žrtev in sicer 3383 bel-
cev ter 1289 črncev. Izmed držav je na pr-
vem mestu Mississippi (568), potem sleda
Georgia (515), Teksas (488), Louisiana
(389), Alabama (343) in Arkanzas (286).
V New Yorku sta bili v zadnjih 55 letih
linčani samo dve osebi.

U. P.

TA PODLA, PODLA PODLASICA...

(ZALOSTINKA ZA MISKO)

A. DEBELJAK

Prastara zgodbiča, ki jo je že ovekovečil rajni Horatius: Mršavo planinsko miško povabi rejena hišna miš v obilo založen mlin. Tu pa je pohrusta sladkoseden maček vpričo njene gostinje. Gorska miš beži nazaj v svoj planinski raj in modruje v portugalski narodni popevki:

Sem rajši hribovska razdrapanka
ko tolsta mlinarska popapanka...

Te luzitanske basni sem se domislil, ko sem v »Jutru« 15. I. čital Borštnikov članek Redarji gospoda Lapa. Med drugimi podatki iz tivolskega Tičistanu naletiš tu na vrstico: »Imeli so dobročudni prijatelji celo kroško poljsko miško, ki jim je iz rok jemala orehe in lešnike, veseleč se njihove radodarnosti.«

Kako na hitro jo je pokopal naš tovariš to srčkano glodavko! Meni noče tako naglo iz spomina. Še vidim v duhu dve zorni mladenki, kako sta vsi nori na prelestno stvarco:

»Kako krasen rjav kožušček ima! To bi se mi podal za muf!« — »Pa te velike oči pogledaj! Človek bi dejal, da se je grška boginja Boopis-Volovskooka utelesila v tem neznatnem mrgolinčku!« Čudno: ženske se po navadi miši bojé. V našem primeru pa se stare kakor mlade pulijo za to, katera bo imela večji uspeh pri krmljenju priljudne četveronožke Nobena ne pomisli, da bi ji utegnila bistrogledna miška splezati po nogi. Zaučljive so kakor sv. Jedrt, ki se tudi ne plaši drobnih sesavcev.

Mogoče se nam je miš prikupila, ker jo je narodna popevka vzela za motiv:

Prišla je miška iz mišnice...

Na rokah imamo tudi mišice kakor Latinci: mus (miš) in musculus (mišica). Na nogi pa pravimo ponekod na Dolenjskem, da so ribe ali ribice, to je meče. Manj okusen je naziv miš za strjeno nesnago v nosu. Zato pa ne zame-tamo druge rečenice: slepe miši igrati. Človek je včasih moker kakor miš, a tudi ubog ko jara miš.

Dve leti bo, kar sem čital amharsko pravljico: Miška se moži čisto prikupen naslov. Danes pa sem prebral nipo-nsko pravljico: Podganja svatba. Ista vsebina, toda kako manj prijetna mi je podganal.

Nenavadna privlačnost je bila za Tičistan naša rjava tekica. Podobne potecinke nima Afganistan, ne Beludžistan, ne Kazakstan, ne Turkestan, ne Turkmeistan... o tem sem prepričan. Zategadelj tem hujša žalost, ko smo opazili, da volovjeoke boginje ni več! Kam je prešla? Dvom se je razpršil, saj so Tičistanci skoraj zasledili vitko »gospodično«, kakor pravijo Italijani podlasici: donnola. Prav zares, srčkana zverka. Črnogorci jo imenujejo: nevjestica. O njej stoji v Pavličevići razpravi »Narodno blago iz Crne gore« 1937 (7): Narod vjeruje da je nevjestica veliki neprijatelj miševa, a istodobno da napada i čeljad (ljudi). Ko (kdor) je prvi od ukučana vidi, odmah izgovora ove reči:

Nevjestice, nevo,
Miši se ti hvale,
Da ti uši odvale.

Tivolske miši se zatrdno niso bahale, da novi kožuharici ušesa odgriznejo. Zlasti pa ni takih groženj izrekala privržna poljska miš, ki je imela hrane na pretek in na preteg. Da jo je poznal pokojni Matija Valjavec, bi bil zložil še kak večji spev: Miš — deklica. Saj je tudi v legendi o ptici Pivki simpatično omenil napor neke kopačice:

Xrt s podgano in pa miško
ril je prst od spod nakviško...

Podolgovata zverka kunjega roda torej jo je odnesla. Saj smo videli, da je v 20 minutah zasačila 6 miši. G. J.č je celo dognal, da jih nosi v klet Tivolskega gradu. Skozj okrasek v pritličnem oknu smukne s plenom v prostor, ki mu Rusi pravijo »pogreba«. mi pa kevdar Kadar bo končan pogreb vseh zastopnikov plemena, ki se je v stari Grški udeležilo batrahomiomahije, žabjemišje vojne pridejo na vrsto kritelci. Več kot eden Tičistincev strahoma slutí čas, ko bo stiskal pesti in mrmral: Ti podla, podla, podla lasical!

Dotlej pa smo nekateri Tičistanci sklepili postaviti krotki Rjavki spomin-ski napis. A kdo naj ga sestavi? Valjavec bi to znal. Toda kak »mizotičec«, kakor je rekel S. Jenko spiritistom, bi ga moral povabiti na sodelovanje. Jaz sem se le enkrat spustil v ta humbug... Morda bi nam pomo-

gel Karel Širok, ki v »Našem rodu« po-
je čast in hvalo miškam. A če nam štor-
klja ne prinese daru, si bomo sami po-
magali, kakor delajo siromaki. Tako
sem se poskusil izdreti iz boba s temi
kriticami »Napis v Tivolskem parku«:

Prepotnik, ki se žuriš mimo,
le za trenotek vsaj postoj.
Pa zvedi, da še lansko zimo
imeli tu smo praznik svoj.

Rjava miš — ukleta vila? —
je našla v grmu skromni stan,
iz rok jedila stvarca mila
jemala vsem je dan na dan.

Nato pokaže v park široki
se švigljasta klobasica.
Gorje si miški veleokli:
pohrusta jo podlasical

Topé se tedni, teče doba.
Še vedno zame miškin lik
rzsodel ni v trohnbni groba:
podlasica je nje pomnik.

V SLAVO METULJARJU

Nedavno so razni dnevnikl poročali, da
se nemško mestere ki je v 18. stol. poveli-
čevalo milino škinkavcev, pripravlja po-
staviti spominski steber prirodoslovcu
Frühstorferju.

Rojen v Turingi 1866, je Hans F. že v
našnejši dobi letal po gozdih za lahni-
mi krili, ki sedajo s cveta na cvet in od-
prhnejo nekoliko prenaplo, da bi jih kdo
ujel toda nikoli dovolj urno, da bi lovec
izgubil pogum.

Domache hoste so mu bile premajhne. Za-
to jo je z 22 leti mahnil v Brazilijo žuželk
lskat. Vrnivši se 1890 v Evropo, ne zdrži
dolgo za pečo. Vkrca se proti Cejlonu,
vendar neujemljiva bitja — njegova strast
— ga zmamijo na Javo, kjer je v 3 letih
zasledil marsikaj čudovitega. Po Mala-
jskih otokih stiče, po Sundskih. Vrne se,
zatem pa spet v Ameriko, na Južno morje,
na Kitajsko, Niponsko, v Tonkin, Anam,
Siam. Tu se ga loti griza, nerad se usmeri
čez Singapur, Rangun in skozi angleško
Indijo do Dardžilinga. Neumorni klatež je
nalovil velikansko število krilatcev, kateri-
m pravijo na otoku Krku otroci »ptiči-
ces«. književna hrvaščina pa leptiri (grško
lepidoptera, luskokrilec). Iz te množine je
marljiv naravoslovec izbral okoli 100.000
poedincev. NK

Prava ljubezen često vzbuja misel na
smrt, ki se zdi lahka, brez groze, kot cena,
s katero bi radi marsikaj plačali.

Stendhal

BEVKOV „UBOGI ZLODEJ“

Povest, ki je prvotno izhajala v »Domu
in Svetu«, je izšla zdaj prenovljena v knji-
gi in očituje vse pisateljeve posebnosti, ki
so kljub malomeščanskemu nerganju ob-
čestvenih kritikov močno pozitivne.

France Bevk je mojster v prikazova-
nju naših ljudi na samotnih pobočjih go-
riških planin. Ob njegovih krepkih bese-
dah in nazornem opisovanju si kar poželiš
prisojnih brežin in raztresenih kmečkih
domov s skromnimi polji in gorskimi tra-
vniki. Ob sodoživljanju usode naših korenin
onkraj osrednjih Julijskih Alp čutiš vso
lepoto starih listnatih gozdov, ki objemajo
ozka in strma zaselja, kjer žive naši Pe-
čarji, Močilarji, Košani in Mejači s svojim
trdim delom, s svojimi skrbmi pa tudi s
svojimi majhnimi spletkami — in kamor
zaide tudi kakšen Domenis ali Frelih, da
samovoljno poseže v usodo človeka, ki je
lahko srečen tudi v svoji bedi.

Lukež — po stvarjenju pravi »ubogi
zlodej« — je umetniško likovita podoba
»Bil je pač po svoje nadložen, a tudi po
svoje moder in po svoje občutljiv,« zato je
pri Rozalki s kratko pametjo, kateri je
sam pridal še zlobo, moral doživeti svojo
pogubo. Vešče, brez učene navlake, se je
Bevk fabulistično dotaknil vprašanja
»skrite dediščine«, ki povzroča n. pr. v so-
dobni Nemčiji velike uradne skrbi.

Pisateljev jezik je kakor odličen v sedanji
leposlovnih proizvodnih s besednim zakla-
dom obrobni pokrajin, ki stopajo v našo
literaturo.

Ce umetnost ni neposredno, temveč vi-
šje življenje, ki meri svoje učinke po za-
konih duha. Zga daljnosežnega razmer-
ja, potem Bevkova dela ne bodo ostala
zgolj predmet literarne zgodovine. Knjigo
je izdala »Unione editoriale goriziana« v
Gorici, tiskala pa jo je »Tipografia Con-
sorziale« v Trestu (1937). Iv. Podržaj.

MAUPASSANT V SEJMU

V poljskem parlamentu so se posvetovali o podelitvi nove kolajne za dolgoletno javno službo Poslanec Szymanowski, kmet iz vzhodnih pokrajin, je menil, da bo množična podelitev kolajne povzročila le skomizg ter je nato povedal naslednjo Maupassantovo anekdoto.

Prevarani mož je našel v spalnici svoje žene jopič, ki je bil okrašen z zvezdo Častne legije. Mož je že dolgo hrepenel po tem odličnem vanju pa se mu je zdaj zdelo, da je to njegov jopič, katerega je okrasila njegova žena, ko je zvedela za njegovo odlikovanje. Minister, ki je bil srečni tekmeč prevaranega moža, ni imel druge izbire, kakor da ga je imenoval za viteza Častne legije. »S tem nočem reči«, je nadaljeval poslanec, »da bodo naši ministri te stvari prav tako reševali.«

Tu je ministrski predsednik prekinil poslanca, češ da bi se pri 22 000 odlikovanih ne mogli ravnati po tem vzgledu! Zbornica se je smejala, toda naš poslanec je nadaljeval: »Podeljevanje odlikovanj pri nas kljub temu spominja nekoliko na Maupassantovo anekdoto. Poznam verodostojen slučaj, da je neka ženska dobila zaslužni križec in da so se vsi čudili temu, ker nihče ni slutil, zakaj je bila odlikovana. Pozneje se je ugotovilo, da je neki krajevni oblastnik, ki se je mudil v tem kraju, ustrelil divjega petelina na posestvu te ženske.«

»Zakaj pa gledate mene?« je vprašal ministrski predsednik.

»Jaz nisem lovec«, je odgovoril poslanec.

In spet se je smejala zbornica, ko je ministrski predsednik odvrnil: »To se vidi, ker ste slab pripovedovalec.«

Ker je sejmski maršal korekten in udvorljiv mož ter ima smisel za šalo, je mogel poslanec Szymanowski nemoteno nadaljevati: »In vendar spoštujem lovece, posebno tedaj, če so visoke osebe...« In takor naprej. Slednjič je bil zakonski načrt o novem odlikovanju kljub Maupassantovi anekdoti sprejet.

Gledališče je kraj zabave. Dogodki na odru morajo vzbuditi v gledalcu naslado, sicer nima povoda za obisk gledališča.

M. Mali

FOTOGAMATER

Sita,

rumenice, zelenice in pod. pomagajo soustvarjati sliko in če hočemo, da bodo to svojo nalogo dobro opravljala, moramo skrbeti zanje kakor za objektiv sam. Pred uporabo in po njej jih moramo osnažiti z mehko usnjeno krpico. Amater, ki hoče veljati za rednega človeka, jih tudi ne bo nosil prosto po žepih. Tako med snemanjem, kakor po njem moramo paziti, da sonce ne bo sijalo na sito. V obeh primerih nam sito lahko zbledi ali pa se mu utegne pokvariti lepilo, če uporabljamo zlepljena sita; sonce na sito med posnetkom pa ima za posledico lahko reflekse in osene na negativu.

Za razvijanje snežnih posnetkov

»Temnica se čudi,« piše Walter Rimmel v zadnji številki »Photographie für Alle«, »če zve, da teh posnetkov ne smemo skopo razvijati. Kratko razvijanje — drobno zrno, to je resnica. A tukaj pomeni kratko razvijanje plehek sneg, premalo krite robne svetlobe, slike brez moči in sočnosti! Tako je tokrat prav! Razvijati moramo snežne posnetke brez milosti do dna — seveda pa pri tem ne smemo zapasti spet ekstremom.« Znani avtor navaja dalje, da je posnetke brez snega na film Zeiss Ikon Panchrom v določenem razvijalcu razvijal 10 do 14 minut; snežne posnetke na istem filmu v istem razvijalcu, posebno če je šlo za posnetke iz višjih višin, pa je razvijal mirno 16 do 22 minut! Pri pravih razvijalcih za drobno zrno podaljšanja normalne razvijalne dobe za 10 do 20 odstotkov na vsak način ne škoduje. Dalje priporoča za snežne posnetke papir z močnim leskom. Sneg se blešči in motni papirji tega bleščenja ne podajajo dobro.

★

IZ FOTOGRAFSKIH REVIJ

V drugi številki »Photographie für Alle« je vredno prebrati si članek o »Fotografskem začetniku v višini 2000 m«, v katerem daje Walter Rimmel strokovne nasvete o snemanju v zimski gorski prirodi. Marsikateri izmed njegovih nasvetov bi koristili tudi fotografom, ki niso baš začetniki!

V »Photoblietere«, prvi številki, utegne vsakega smučarja amaterja zanimati navodilo, kako si s smučko palico spremeniti v stojalo za kamero.

Člane FKL opozarjamo na nadaljevanje interesnega tečaja v torek 8. t. m.

S fotografskim predavanjem »Po slovenskih dobrih in višavah« namerava član FKL K. Kocijančič obiskati v teku februarja in marca še nekatere slovenske kraje. Društva in ustanove ki hočejo svojim članom in občinstvu v domačem kraju prideliti lep večer skioptičnih slik po posnetkih v navdasi fotografskih tehnik in v naravnih barvah in ki žele predvsem domačim amaterjem dati pobudo za smotrno fotografsko obdelavo krajevni lepote in zanimivosti, naj sporočijo svojo željo Fotoklubu Ljubljana, Levstikova ulica, paviljon.

Skopost je poapnenje žil.

Paul Morand

FILATELIJA

Nove znamke po vsem svetu

AVSTRALIJA: Poštna uprava je izdala novo frankovno znamko po 4 pennyje s sliko medveda koale. Znamka je zelene barve.

ANGLEŠKI HONDURAS: S sliko kralja Jurija VI. v medaljonu so izšle tri nove znamke, in sicer škrlatna in rdeča po 3 pennyje, črna in zelena po 4 p. ter škrlatna in sinja po 5 p. Izven medaljona ima najnižja vrednota sliko palme, druga razno sadje, tretja pa oranže.

CHAMBA: Ta vazalna država je dobila na znamki Angleške Indije po 3 anne (karminasti) pretisk »Chamba State«. — Rjava znamka po 1 ann in olivna po 4 anne, ki sta že prej izšli, sta bili izdani tudi s pretiskom »Service«.

COSTARICA: Za filatelistično razstavo v Costarici so izšle štiri trikotne znamke, in sicer sepiasta po 2 centava, (1.000.000 kosov), črna po 3 c. (500.000 kosov), zelena po 5 c. (300.000 kosov) in oranžna po 10 c. (200.000 kosov). Po 80.000 kosov vsake znamke je izšlo tudi v rezanih blokih.

EGIPT: Za poroko kralja Faruka je izšla poštna uprava spominsko znamko po 5 millimov v rjavkasti barvi. Na znamki sta mladi kralj in kraljica, na desni pa Egiptska krona. Znamka je izšla 5. februarja. Naklada je znašala samo 200.000 kosov. Enajstega februarja izide nova zelena znamka po 1 funt s sliko kralja v spomini na njegov rojstni dan. Naklada te znamke bo le 5.000 kosov.

BRITANSKA INDIJA: S sliko kralja Jurija VI. je izšla nova serija znamk. Vrednote so naslednje: črna siva po 3 pese, rjava po ½ anna, opečnato rdeča po 2 a., svetlo vijoličasta po 2½ a., zelena po 3 a., sinja po 3½ a., rjava po 4 a., zeleno sinja po 6 a., rdeče vijoličasta po 8 a., rdeča po 12 a., rdeče rjava in temno sinja po 1 rupijo, temno rjava in vijoličasta po 2 r., sinja in zelena po 5 r., karminasta in vijoličasta po 10 r., zelena in rjava po 15 r., in vijoličasta in temno siva po 25 r. — Karminasta znamka iste serije po 1 ann, ki je izšla že pred kratkim, je dobila tudi pretisk »Service« za uradno uporabo.

HONDURAS: Za 400 letnico ustanovitve mesta Comayague so izšle štiri znamke za letalsko pošto, in sicer rdeča po 2 centava, sinja po 8 c., črna sinja po 15 c. in temno rjava po 50 c.

CEYLON: S pogledom na pristanišče v Columbu je izšla sinja in črna znamka po 8 centov, s sliko rečnega nabrežja pa znamka rjava in zelena po 15 c.

JOHORE: Ta angleška vazalna država v Indiji je izdala pet portovnih znamk. In sicer rdečo po 1 cent, zeleno po 4 c., oranžno po 8 c., rjavo po 10 c. in škrlatno po 12 cent.

FALKLANDSKI OTOKI: Izšla je nova serija znamk s sliko kralja Jurija VI. Obsega naslednje vrednote: zeleno in črno po ½ pennyja, rdečo in črno po 1 p., vijoličasto in črno po 2 p., škrlatno in črno po 4 p., rjavo in črno po 8 p., sinjo in črno po 9 p., sinjo po 1 šilling, sinjo in črno po 2½ š., sinjo in oranžno po 5 š., črno in oranžno po 10 š. ter črno in vijoličasto po 1 funt.

GRČIJA: Razen spominske znamke, ki je imela naklado 5 milijonov, izideta v kratkem še dve znamki z isto sliko, in sicer po 1 in 8 drahem. Naklada bo znašala pri vsaki znamki 1 milijon.

Popravi: V zadnji številki je med novimi znamkami po pomoti izostalo nekaj vrstic. Za Salvadorjem pride Angleška Nyassa, ki je dobila novo serijo s sliko kralja Jurija VI. Najnižja vrednota po ½ pennyja je zelena, po 1 p. rjava, po ½ p. karminasta. Naslednje vrednote so potem našete pravilno.

Novosti iz naše filatelije

Zagrebski filatelistični klub nameravajo v kratkem izdati poseben cenik vseh jugoslovanskih znamk, obenem z znamkami stare Srbije, Črne gore in Bosne. Za ocenitev in ureditev znamk se je zbral poseben odbor strokovnjakov.

Vest je vsakako zelo razveseljiva. Upajmo, da bomo naposled le dobili kolikor toliko reelen cenik naših znamk. Vse, kar smo namreč doslej imeli, je bilo ocenjeno bolj ali manj po zalogah znamk, ki so jih imeli na skladišču posamezni trgovci z znamkami in so zaradi tega včasih nastale velike razlike pri cenah posameznih znamk v cenikih trgovcev in na tržiščih.

Priporočljivo bi bilo, da bi izdajatelj tega kataloga stopil v zvezo z inozemskimi izdajatelji katalogov in dosegli, da bi tudi ti napravili malo reda po svojih cenikih.

Že zadnjič smo omenili Zagrebčane in njihove ponarejene turške bloke, ki sploh niso bil nikoli uradno izdani. Razen tega so hoteli sleparji ponarejati tudi letošnji pretisk na bloku za nemški »Rjavj trake« in prve romunske znamke za Maio antant.

Zagrebske »Novosti« vprašujejo pri poročanju o tem skandalu še to, kdo je finansiral tiskanje turškega bloka v Zagrebu in kje je bil blok tiskan, pa tudi to, kako je mogoče, da dobe ponarejevalci, ki so bili zaradi podobnih grehov že kaznovani, dokumente, da morejo potovati v tujino. Sploh bi bilo potrebno, da bi tudi mi po zgledu drugih držav dobili zakon, ki kaznuje ponarejanje tujih znamk, ker se pri nas kaznuje tak prestopnik le kot sleparija — če ponarejene znamke kdo proda kot prave — ne pa kot ponarejanj; vrednostnih papirjev, kakor velja to v nekaterih drugih državah.

B. R.

ZA LJUBITELJE CVETLIC

Cvetlice v februarju

Začetek pomladi v naravi se bliža in v mnogih rastlinah nastaja novo življenje. Tudi našim sobnim rastlinam je videti, da bi že rade dalje rastle. Prijatelj cvetlic jim pri tem rad pomaga. Z okrasnega sparglja, praproti, tradeskancije in drugih ovijajočih se rastlin, odrežemo slabe vitice, da dobe nove prostor. Če hočemo imeti male tradeskancije, odrežemo starim rastlinam vrhove in jih položimo ob rob z dobro prstjo napolnjenega lončka. Tu se

bodo vrhovi kmalu zakoreninili. Tudi pelargonije, fuksije in druge zeliščne rastline moremo sedaj razmnožiti s podtaknjenci. Z ostrim nožem si odrežemo z njih pod kakšnim listom ne preveč mehkih poganjkov. Te vtaknemo ob rob lonca, ki je napoljen s peščeno zemljo. Takšen potič se posebno lahko in hitro zakorenini, če povežemo nad njegov lonec stekleno posodo. Pod to posodo je potem kakor v majhnem rastlinjaku. Zemlja naj bo zmerno vlažna. Čim se je z obrežnino zakoreninil, prične poganjati liste. Tedaj je pravi čas, da stekleno posodo odstranimo.

Vzrejanje rastlin od njih rojstva dalje daje posebno zabavo. Sedaj lahko pričnemo v sobi s setvijo vsakovrstnih poletnih rastlin, ki jih bomo pozneje postavili na balkon ali na vrt. Sem spadajo lobelije, petunije, verbene, klinčki. Cvetlične lonce ali druge posode napolnimo do nekoliko centimetrov pod njihovim robom s peščeno prstjo, ki jo malo sšlačimo. Semena teh rastlin so skoraj vsa zelo drobna. Paziti moramo, da jih ne nasejemo pregosto in pokriti jih moramo kvečjemu toliko, kolikor so sama visoka, in sicer s fino presejano zemljo. Najdrobnejša semena pome-

šamo pred setvijo z drobnim peskom. Potem jih ni treba pokrivati z zemljo, pač pa pokrijemo njih posodo s steklom. Ob spodnji strani šip nastajajo pogostoma vodne kaplje. Te moramo vsak dan obrišati. Posode postaviš v sobo k oknu in zalivati moraš zmerno. Nekega dne boš v svoje veliko veselje zagledal vse polno rastlinskih otrok, ki so pogledali iz zemlje. Ko postanejo nekaj večji, jih presadiš v potrebni razdalji v drugo posodo.

Kmečki pregovor pravi: Dan, ki ga pridobiš spomladi, je enak celemu poletnemu tednu. Zato storiš dobro, da porabiš že prvi lep dan, ko sonce toplo sije in se je zemlja odtalila ter posušila, za setev zgodnje zelenjave na vrtu. Takšni dnevi so pogostoma že v februarju. Če se zima vendarle še vrne in prinese še nekaj mraza ter snega, to sestvi ne bo posebno škodovalo. Če poseješ korenje, peteršilj, špinačo, vrtno kreso, boš imel zelo zgodnjo zelenjavo. Tudi rezedo, ki je danes kar pozabljena, moreš zgodaj posejati. Vrtno potl se dajo z njo tako lepo obroditi. In vse poletje bo vrt dehtel po tej skromni cvetki.

kg

PRAKTICNE NOVOTE

Preproge ne bodo več drsele

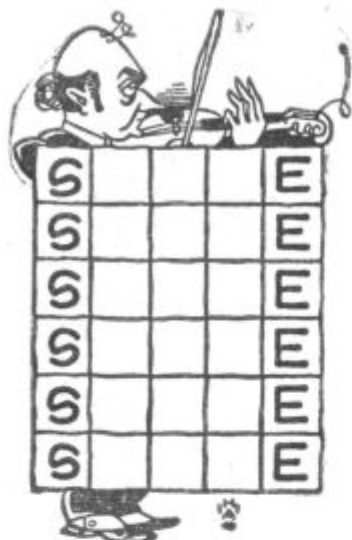
Koliko nezdod se je že zgodilo zavoljo drsečih preprog! Ta nevarnost pa se da odpraviti na lahek način. Pod preprogo je treba postaviti samo posebno varnostno podlogo. Ta sestoji iz mrežastega tkiva, ki ga pripravljajo z dobro impregnacijo in

gumacijo tako, da ne drsi po tleh tri da daje tudi preprogi trdno oporo. Tla se od te rogoznice ne zamažejo in tudi priprava sama se ne lepi na tla. Ker zadostuje, da podložimo samo konce preproge, je izdatek za varnostno mrežo majhen, tkivo samo pa je zelo trpežno. Odrežemo ga lahko v poljubni velikosti in širini.

GLASBENA UGANKA

Pinguis

Vstavi v prazna polja črke: a a b c i j k l l m n o o p s t u, da dobiš besede s temle pomenom: 1) oseba v Moliérovem Amphitrionu, katere obraz in stas je Merkur nase vzela, da bi lažlje opravil Zevsovo naročilo in ki danes znači »dvojnik, sebe-vid«, 2) priimek Prešernovega prijatelja, 3) sonce v srb. hrv., 4) slabič, 5) izdelek čebel, 6) zbirka črtic dr. V. Koruna. — Srednja navpična vrsta predstavlja glasben umotvor, v kakršnih se je odlikoval Mozart. — Za pravilno rešitev je določena ena nagrada v obliki slovenske knjige. Rešitve je treba poslati najkasneje v enem tednu na uredništvo »Zivljenja in sveta«.

REŠITEV UGANKE »SNEŽENI MOŽI-CELJ« v št. 4.

Vodoravno: sneg, oko, noga, evo, se, av, jk, ena, ar, niz, ker, oka, Ra, ate, rd, an, o mam! imamo. — Navpik: snežnjak, nov, ego, ga, on deva za vedno, sanik, kreda, enota, Riko, tram. — Zreb je odločil za nagrado Marijano Skala, dijakinjo v Skoplju. Ker pa smo prejeli izredno visoko število pravih rešitev, dobi nagrado še F. Markič, Ljubljana.

ZA BISTRE GLAVE

374

Po ovinkih

Tačaka so vprašali, koliko ima bratov in sester.

Odgovoril je: »Imem isto toliko sester,

kolikor bratov. Če pa vprašate katero mojih sester, dobiš drugačen odgovor. Vsaka med njimi ima namreč dvakrat toliko bratov, kolikor sester.«

Koliko bratov in sester je imel Tonček?

375

Tri enaka števila

Ali lahko navedete tri enaka števila, katerih vsota je enaka njihovemu produktu?

Rešitev k št. 371

(4 otroci — 32 let)

Tončku je 13 let, Janku 6, Anici 9 in Idi 4 leta.

Rešitev k št. 372

(Hči, mati in babica)

Marjetki je 5 let, materi 40, babici pa 80 let.

Rešitev k št. 373

(Jabolka)

Prva vrsta je po 1.20 din, druga pa po 2 din.

Rešitev problema 230

1. Dd5—a8 (grožnja: 2. Ld5 mat) 1... Dh1×a8(a), 2. Td4—a mat 1... Dh1×a1 (b) 2. Lg8×a2 mat 1... Dh1—c6(c) 2. Td4—c4 mat 1... Dh1—e4+, 2. Td4×e4 mat 1... Dh1—b1, 2. Lg8—b3 mat.

BAHI

UREDNIK IVAN PODRZAJ — TELEFON št. 3126 — UREDNIŠTVO NACELNO NE VRAČA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONJORCIJ ADOLF RIBNIKAR — TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI PREDSTAVNIK FRAN JERAN, Uredništvo ip uprava v Ljubljani, Knafljeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4, po razpisalnih dostavljeno Din 5.—